

FØROYA SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 26.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 40 oyru á 1. síðu, 30 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 8. juli 1944.

Bladið verður bilagt á posthúsinum, og kostar kr. 1,50 + porto um fjórðingsárid

18. árg.

Tey gomlu, avlamisfólkini — og 20-mannaveldið.

Tað vildi heldur lata lutin hjá teimum gomlu vera skerdan langt niður um minstamarkið enn at hundradtúsundmenninir skuldu koma at lata nøkur oyru meiri til hitt almenna húsarhaldið.

Menn minnst, hvussu fólkaflokkurin framanfyri seinasta vali knappliga latst sum um eingin var ídnari enn hann eftir at fáa korini gjerd betri hjá teim gomlu og sjúku.

Vit, ið høvdu verið vitni til flokksins tvøru støðu á tingi, hansara andróður imóti øllum socialum útreiðslum — vit trúðu ikki uppá hansara umvending. Kendu okkum vísan í, at hansara «sociala valstøða» einans vóru lótar. Og vit royndu sum frægast at ávara veljararnar. Tessverri lótu gomul eins og sjúk og onnur treingjandi seg villa at geva fólkaflokkinum meiri ávirkan og ræði enn á nærum sinni.

Men kennist sviðin nú væl ikki bara harður við teirri knæppu og nógv ov litlu socialu hjálpin, ið fólkaflokkurin saman við sambandsmonnum unnir teim gomlu. Hann gerst tvífalt tungur at bera við tað, at afturhaldið hevði lovað og frygklað eina heila umskipan og grundbøtan av teim socialu viðurskiftunum. Treingjandi kenna seg burt sagt, beinleiðis snýtt!

Undarligt og vónbrótandi kennist tað fyri okkara fólk, at her á landi veruliga kunnu trívast flokkar sum fólkaflokkurin, ið ikki blunkar við soleiðis 100% at svikja lyfti sinni.

Teir fyrstu dagarnar av seinastu tingsetu helt hann fram við sinum orðabraski:

«Tað skuldi ikki gretta. Nú skuldu tey gomlu av sonnum fáa at siggja, at teir fólkaflokksmenninir vóru færir fyri skjótt og dygdagott at fáa frá hondum uppskot til eina nýggja fullgóða sociala forðing», helt sakførari og orðførari fólkaflokksins.

Hesin góði fólkaflokksmaður kom so sjálvur at verða kosin til formann í teirri nevnd, ið fekk ta socialu forðingina til viðgerðar.

Men hvat spurdist burtúr?

Pórt einki.

Fólkaflokks nevndarformaðurin gitti ikki so frætt sum at halda fund í nevndini. Tey socialu viðurskiftini fingi so statt ónga nevndar-

viðgerð á tingi í fjør. Tey vórðu ónevndarviðgjørt beint í landsnevndini. Hon var biðin um at seta uppskot fram til bæta fyri tey gomlu og onnur treingandi.

Men hvat hevur landsnevndin gjørt?

Drákað og drálað alla viðgerð av málunum.

Og hevur ein kent eitt so stívt stykki — aftaná at hava verið 100 % kaldur fyri málinum í landsnevndini er fólkaflokksins primus motor so framligur, at hann «kyniskt» gevur seg til at briksla og spotta javnaðarflokksins umboðsmann í landsnevndini fyri, at einki enn er vordid burtur úr ellisrentumálinum.

Javnaðarflokkurin hevur altid bært fyrri at bæta um tey socialu viðurskiftini hjá treingjandi her á landi. Flokksins umboðsmaður í landsnevndini hevur sjálvandi eisini verið fyrri, at landsnevndin veruliga nýtti heimild sína at gera korini betri hjá teimum gomlu. Men afturhaldið, 20-mannaveldið feldi hetta uppskotið hjá javnaðarflokksins landsnevndarumboðsmanni:

«Frádrátturin eins og sjálv ellisrentan vera at dýrtíðarviða soleiðis, at frádrátturin eins og ellisrentan verða falda við pristalinum deilt við 100. Hetta verður gjørt samstundis sum eykainntektuuppskotini verða sett í gildi».

Varð hetta uppskotið samtykt, vildi frádráttarhæddin, ið nú er 200 fyri hjún, verði $200 \times 2,62 = 524$ kr., og ellisrentan, ið fyri 70 ára gomul hjún var 400 kr. í friðartíðum, vildi verðið 1048 kr.

Hetta skuldi verið tað minsta, ein kundi vænta, at umboðsmenn fólksins vildu gingid við til. Her er bert talan um at fingid upp ájavnt við, hvat ið tilfelli er í Danmark, broytir uppskotið ikki. Uppskot um tað vardið ikki sett fram fyri ikki at blanda tað gamla stríðsspursmálið uppi og harvið kanska tarna, at ellisrentufólkini fingi vanligar dýrtíðarsómdir frá samfelaginum.

So ófatiligt, so ótrúligt tað

Eru fólkaflokksmenninir harrarnir Petersen í landsnevndini vordinir so ræðsluslignir fyri fólkadóminum yvir teirra drápsgerð móti sendimannamálinum, at teir vita sær eingi ráð uttan at geva sær sjálvum attest fyri, at teir á tí landsnevndarfundi, ið seinast viðgjörði sendimannamálið, ikki vóru mentalt í rættlagi?

Seinast av øllum væntaði eg fólkaflokksliminir í landsnevndini at fara at taka til orða í sendimannasurninginum.

So út av allari leið ómánnslig og ódemokratisk hevur teirra støða verið til henda spurning.

Men tað er ikki bara hent, men hent uppá ein so næsadjarvan máta, at hver maður, ið hevur kunnleika til hesa sök, verður ovfarin við. Ovfarin yvir, at vit her á landi veruliga skulu eiga menn, ið fáa seg til at vera so skammleysar.

Tó, eitt er at gera hjá hesum monnum, annaðhvørt at verasannir, dripa hevur og víðganga sitt ræðuliga svik móti júst tí, ið átti at verið aðaltráðurin í stevnskrá teirra, og taka imóti einum knúandi fólkadómi, ella megu teir royndu at bita hevur av øllum sannfæri og reinleika í hesum máli og við framligasta atburði grýta frá sær og fáa sett júst tann partin undir skot, sum av sonnum hevur gjørt alt fyri at fáa sendimannasurningin framdan.

Harrarnir Thorstein Petersen og Poul Petersen, lógræðingar og sakførarar, hava í «Dagblaðnum» skrivað grein, har teir siga seg at vera samdar við Djurhuus um, at

ljóðar, so er tað kortini satt:

Umboðsmenninir fyri sambandið og fólkaflokkin í landsnevndini sýttu við koldum nei at geva teim gomlu ta «beskednu» sóm, at teimum varð loyvt — samsvarandi dýrtíðina — at vinna 2,62 ferðirnar so nógv sum undan krígunum, uttan nakað var tikið av ellisrentuni, og at ellisrentan varð hekkad samsvarandi pristalið.

Og hvi gjerdi 20-mannaveldið hetta?

Svarið er eittans:

Tað vildi heldur lata lutin hjá teim gomlu vera skerdan langt niður um minstamark enn at hundradtúsundmenninir skuldu koma at lata nøkur oyru meiri til hitt almenna húsarhaldið.

eg havi skuldina í, at sendimannamálið er dottið niður fyri.

Eg skilji, at teir skunda sær at leypa Djurhuusi til hjálpar í royndini at kasta skyldina av sær yvir á meg. Tí teir kenna seg eins veikan og sekaðan í hesum máli sum harra Djurhuus er. Teir eins og hann sleppa ikki undan at koma at standa til svars yvir fyri Føroya fólki fyri teirra brotsgerð — soleiðis má støða teirra í sendimannamálinum nevast.

Javnaðarmenn eru einastu menn á Føroya lættingi, ið av sonnum hava lagt alla orkuna á at fáa sendimannasurningin framdan. Teir reistu málið av fyrsta sinni. Men hinir flokkarnir tóku ikki undir við teimum tá. Tað vóru teir, ið tóku sær av málinum, nú tað av nýggjum var afturreist av Føroya arbeidarafelag, hóast teir ikki áttu formannin í nevndini, ið fekk málið til viðgerðar. Formaðurin í hesi nevnd var fólkaflokksmaður, eingin minni enn sjálvur flokksins primus motor, bankastjóri og sakførari, næstformaður fólkaflokksins, Føroya fólks fólkatingsmaður, umboðari á Danatingi. Havi her givið honum hansara mongu ábyrgdartilfar fyri at seta hansara svikjarastøðu í sendimannasurninginum í sitt sanna ljós. Hetta hansara svik eigur ikki og skal tí ikki sleppa at verða kámað burtur við uttanumsnakki.

Tingsetan gekk, var næstan liðug. Men harra Thorstein Petersen ræði seg ikki í sendimannamálinum. So noyddist eg at taka mær um reiggj. Skrivaði álit og uppskot í málinum og áfyddi nevndarformanninum.

Uppskotið mitt var, at tingið beinavegin skuldi avgera at senda sendimann til Íslands og Bretlands, so teir kundu koma at ganga Føroyingum til handa longu í vár, tá ið skipini fóru at sigla.

Men hetta uppskotið fali. Fólkaflokkurin og sambandið vildu ikki taka undir.

Troðkaðir av javnaðarmonnum, (Meira á 4. síðu).